

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут педагогічний

Кафедра педагогіки початкової освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи спеціальної педагогіки

Освітня програма «Початкова освіта»

Спеціальність 013 «Початкова освіта»

Галузь знань 01 «Освіта»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи спеціальної педагогіки
Викладач (-і)	Доц. Матвеева Наталія Олексіївна
Контактний телефон викладача	0502204583
Е-mail викладача	nataliematveieva@gmail.com
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота
Обсяг дисципліни	180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Очні консультації: 2 години на тиждень (середа, 13.30 год., 308 ауд.)
2. Анотація до курсу	
Дисципліна «Основи спеціальної педагогіки» вивчається студентами спеціальності «Початкова освіта» на четвертому курсі у восьмому семестрі і присвячений ознайомленню з теоретико-методологічними засадами спеціальної освіти осіб з особливими освітніми потребами в умовах ЗОШ, її наукової основи та актуальних питань спеціальної педагогіки.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета курсу - сформувати систему знань про історію становлення, теоретико-методологічні та наукові основи спеціальної педагогіки; види порушень розвитку особистості, специфіку корекційно-розвиткової та професійної діяльності педагога школи з інклюзивним навчанням	
Забезпечити фахову підготовку з основ спеціальної педагогіки, сприяти практичному оволодінню основними педагогічними категоріями та поняттями, сформувати професійні уміння та навички	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Програмні результати навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Володіння системою наукових знань із дисциплін загальної та професійної підготовки. Знання сучасних теоретичних основ освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової освіти. - Знання мети, завдань, змісту, методів, організаційних форм і засобів початкової освіти, сутності процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи; структури календарно-тематичного планування, особливостей ведення журналу обліку успішності учнів; специфіки виховної роботи на уроках й у позаурочній діяльності. - Знання вікових особливостей дітей, індивідуальних відмінностей у перебігу їхніх пізнавальних процесів. - Знання закономірностей та теорії процесу навчального пізнання, сучасних навчальних технологій. - Знання сутності методичних систем навчання учнів початкової школи освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової освіти, сучасних методів навчання в умовах інклюзії. - Знання нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державного стандарту початкової освіти, навчальних програм предметів, які вивчаються в початковій школі, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи, вимог Концепції нової української школи. - Уміння застосовувати знання із дисциплін загальної та професійної підготовки у педагогічній діяльності. - Уміння проєктувати процес навчання предмета у вигляді календарно-тематичного планування для певного класу, теми. - Уміння розробляти проєкти уроків з певного предмета та їх фрагменти, методику роботи над різними видами завдань з метою опанування учнями певних елементів змісту навчальної програми. - Уміння здійснювати моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми, контроль і оцінювання навчальних досягнень молодших школярів згідно з критеріями оцінювання та відповідно до державних вимог до рівня навчальних досягнень учнів, визначених програмою з певного предмета. Уміння використовувати сучасні психолого-педагогічні методики діагностування молодших школярів. - Уміння проводити уроки в початковій школі, аналізувати урок щодо досягнення його мети й 	

завдань, оцінювати ефективність застосованих форм, методів, засобів і технологій, використовувати інноваційні технології вивчення певної освітньої галузі/предмета в класі з інклюзивним навчанням.

-Здатність до здійснення ефективної комунікації, в т.ч. іноземною мовою, у процесі вирішення професійно-педагогічних задач, усунення комунікативних бар'єрів, організації навчального діалогу з учнями з особливими освітніми потребами.

-Здатність прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію із суб'єктами освітнього процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, налагоджувати педагогічну співпрацю з батьками дітей з особливостями психофізичного розвитку.

-Здатність до навчання впродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
Лекції			30		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			30		
самостійна робота			120		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / Вибірковий	
Восьмий	Початкова освіта	четвертий		Дисципліна вільного вибору студента	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконан ня
Модуль 1. Тема 1 Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі	Лекція, практичне заняття	Баєва Т.Ф. Корекційна педагогіка як галузь педагогічної науки // Освіта Донбасу. 2011. № 2 (145). С. 57 – 65. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами : навчально- методичний посібник у 9 книгах. Книга 1. Інклюзивна освіта: вибір батьків/ за заг. ред. Колупаєвої А.А. К. : ТОВ ВПЦ «Літопис- XX». 2010. 70 с. Спеціальная	(8 годин) Опрацювання літературних джерел, складання бібліографії, конспектування статті Баєва Т.Ф. Корекційна педагогіка як галузь педагогічної науки // Освіта Донбасу. 2011. № 2 (145). С. 57 – 65., виокремлення головного, запис тез	Максима льна оцінка – 3	Один тиждень

		педагогіка / Под. ред. Н.М.Назаровой. М.: Academia, 2000. 400 с.			
Тема 2. Історія становлення та розвитку спеціальної освіти	Лекція- конференція практичне заняття	Спеціальна педагогіка / Под. ред. Н.М.Назаровой. М.: Academia, 2000. 400 с. Синьова Є.П. Життєвий шлях особистості - сучасника епохи. Науковий часопис НПУ імені М. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Вип. 15. Матеріали Міжнародної науково- практичної конференції "Внесок наукових шкіл НПУ імені М.П. Драгоманова у розвиток світової та вітчизняної дефектології", присвяченої 175 річниці НПУ імені М.П. Драгоманова та 70-річчю від дня народження академіка В.М. Синьова. Київ, 2010. С. 3-4.	(8 годин) опрацювання інформації з питань становлення та розвитку спеціальної освіти, схематичне відтворення траєкторії розвитку спеціальної освіти (Рисунок), написання таблиці «Етапи становлення спеціальної освіти»	Максима льна оцінка - 3	Один тиждень
Тема 3. Спеціальна педагогіка в системі наукових знань : теоретичні та методологічні основи	Лекція, практичне заняття	Дефектологічни й словник: навч. посібник /За ред. В.І.Бондаря, В.М. Синьова. К.: «МП Леся», 2011. 528 с. Якса Н. В. Корекційна педагогіка :	(8 годин) Конспектування відповідного розділу підручника, навчально- методичних посібників, складання словника термінів; укладання	Максима льна оцінка - 3	Один тиждень

		метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. 188 с. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні. / В. Синьов, А. Шевцов. «Дефектологія». 2004. № 2.	літопису цікавих думок вчених про спеціальну освіту; записи генезису наукових підходів до змісту соціальної освіти		
Модуль 2. Тема 1. Спеціальна педагогіка як наука: об'єкт, предмет, мета, основні категорії та завдання	Лекція, практичне заняття	Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та на перспективу / Академія педагогічних наук. Інститут дефектології / За ред. В. І. Бондаря, Л. С. Вавіної. К., 1996. 36 с. Основи інклюзивної освіти: навч.-метод. посібник/За заг. ред. Колупаєвої А.А. К.: А.С.К., 2 Специальная педагогика. / Под ред. Н.М. Назаровой. М. «Академия», 2000. 519 с. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінол. слов. / за ред. В. І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с.	(8 годин) Виписати основні цілі, завдання, мету, категорії спеціальної педагогіки. Скласти опорну схему лекції. Зобразити схематично структуру спеціальної педагогіки. Підготувати (за бажанням як творче завдання) арт-бук або плакат «Спеціальна педагогіка як наука»)	Максимальна оцінка – 3	Один тиждень

		012. 308 с.			
Тема 2. Основні принципи корекційно-розвивальної роботи з учнями з порушеннями розвитку в загальноосвітньому просторі	Лекція-віртуальна подорож, практичне заняття	Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та на перспективу / Академія педагогічних наук. Інститут дефектології / За ред. В. І. Бондаря, Л. С. Вавіної. К., 1996. 36 с. Основные принципы инклюзии. Иллюстрация [Электронный ресурс] // Сайт Региональной Общественной Организации Инвалидов (РООИ) «Перспектива». М., 2005. Режим доступа: http://obrazovani.e.perspektivainva.ru/?612 .	(8 годин) Опрацювати матеріал дистанційного навчання; укласти таблицю «Основні принципи спеціальної педагогіки», скласти словник термінів; підготувати виступи на теми: «Принципи корекційно-розвивальної роботи з учнями з ООП та їх використання на практиці»	Максимальна оцінка - 3	Один тиждень
Тема 3. Діти з особливими потребами як суб'єкт спеціальної педагогіки. Класифікація видів порушень психофізичного розвитку дітей	Лекція, практичне заняття – засідання «круглого столу»	Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: [навчально-методичний посібник] / Л.Б. Люндквіст, В.В. Бурлака, А.Г. Шевцов [та ін.]. К.: Герб, 2007. 288 с. Кравченко Г.Ю, Сіліна Г.О. Інклюзивна освіта. Х.: Видво «Ранок», 2014. 144 с. Колупаєва	(8 годин) Зобразити схематично класифікацію видів порушень розвитку особистості (Рис.); дослідно-пошукова діяльність (пошук статистичних даних та створення порівняльної таблиці показників чисельності осіб з різними видами порушень розвитку); підготовка	Максимальна оцінка - 5	Один тиждень

		А.А.,Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Вид. гр. «АТОПОЛ», 2011. 274 с.	виступів на засідання «круглого столу» на означені пункти плану; підготовка запитань-відповідей, наочних матеріалів задля демонстрування особливостей роботи з дітьми з різними видами нозологій		
Тема 4. Психолого-педагогічна характеристика учнів із різними видами порушень розвитку: загальні та специфічні закономірності розвитку дітей з різними нозологіями	Лекція-диспут, практичне заняття	Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: [навчально-методичний посібник] / Л.Б. Люндквіст, В.В. Бурлака, А.Г. Шевцов [та ін.]. К.: Герб, 2007. 288 с. Колупаєва А.А.,Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Вид. гр. «АТОПОЛ», 2011. 274 с.	(8 годин) вивчення специфічних особливостей розвитку учнів із різними видами нозологій; укладання таблиці «Особливості та можливості дітей з різними видами порушень»; підготовка мультимедійних презентацій, рефератів на тему; підготовка запитань для диспуту; складання переліку причин, що впливають на появу різних видів порушень	Максимальна оцінка – 3	Один тиждень
Модуль 3. Тема 1. Загальні вимоги до організації і змісту корекційно-розвивального педагогічного процесу: особливості реалізації завдань спеціальної освіти	Лекція, практичне заняття	Мартинчук О.В. Генезис дослідницьких підходів до визначення поняття «освітня інтеграція дітей з психофізичними порушеннями // Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор: Матеріали	(8 годин) Опрацювання відповідного навчального матеріалу підручника, складання переліку вимог до організації корекційної та розвивальної роботи з учнями; переліку основних завдань спеціальної освіти; укладання творчого звіту-	Максимальна оцінка - 3	Один тиждень

		<p>міжнародної науково-практичної конференції. Ялта (21-22 березня 2013 року). Ялта: РВНЗ КГУ, 2013. Ч. 1. С. 265-270.</p> <p>Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.12.2005 р. за № 691 «Про створення умов щодо забезпечення права на освіту осіб з інвалідністю» Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.</p>	аналізу результатів вивчення проблеми реалізації завдань розвитку учнів з порушеннями розвитку		
<p>Тема 2. Вимоги щодо організації здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей з порушеннями розвитку в загальноосвітньому просторі</p>	Лекція, практичне заняття з елементами гри-театралізації	<p>Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: [навчально-методичний посібник] / Л.Б. Люндквіст, В.В. Бурлака, А.Г. Шевцов [та ін.]. К.: Герб, 2007. 288 с.</p> <p>Давидюк М.О. Корекційна педагогіка: Хрестоматія. Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2011. 205 с.</p> <p>Дегтяренко Т.М., Вавіна Л.С. Корекційно-реабілітаційна</p>	(8годин) записи цитат відомих педагогів, учителів-практиків про актуальність спеціальної освіти; занотування основних вимог щодо здійснення психолого-педагогічного супроводу учнів із порушеннями розвитку; підготовка сценарію, розподіл ролей, підготовка виступів на тему «Психолого-педагогічний супровід учнів з порушеннями розвитку:	Максимальна оцінка – 5	Один тиждень

		робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга». С. 33-64.	функції, мета, завдання членів команди супроводу»		
Тема 3. Особливості індивідуалізації розвитку, навчання і виховання дітей з особливими потребами	Лекція, практичне заняття-семінар	Дегтяренко Т.М., Вавіна Л.С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: навчальний посібник. Суми: ВТД «Університетська книга». С. 33-64. Засенко В.В. До проблеми особистісного підходу у навчанні дітей з порушеннями психофізичного розвитку/Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: Науково-методичний збірник. Вип. 8/За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. К.: Наук. Світ, 2006. 288 с. Пантонюк Т., Невмержицька	(8 годин) Підготувати презентацію доповіді на тему: «Організація спостереження за дитиною з особливостями психофізичного розвитку в умовах ЗОШ», використавши матеріали книги Елен Р. Данієлс і Кея Стаффорда «Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів»; накреслити індивідуальну програму розвитку учня з певною нозологією (на вибір студента), скласти індивідуальну навчальну програму розвитку даного учня (експериментальний варіант)	Максимальна оцінка - 5	Один тиждень

		<p>О., Пантонюк М. Основи корекційної педагогіки: Навчально-методичний посібник. 2-ге видання, доповнене і перероблене. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009. 324 с.</p> <p>Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку / Міністерство освіти і науки України 15.09.2008 № 852 // Дефектологія. 2009. № 3 (27). С. 11 – 20.</p> <p>Про затвердження Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку : наказ / Міністерство освіти і науки України 15.09.2008 № 852 // Дефектологія. 2009. № 3 (27). С. 10.</p>			
Тема 4. Форми співпраці	Лекція-конференція	Колупаєва А.А., Савчук	(8 годин) опрацювання	Максимальна	Один тиждень

школи та родин, що виховують дітей з порушеннями розвитку	, практичне заняття	Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Вид. гр. «АТОПОЛ», 2011. 274 с. Луцько К.В. Концепція Державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами // Дефектологія. 1999. № 4. Якса Н. В. Корекційна педагогіка : метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. 188 с.	матеріалів дистанційного навчання; укладання таблиці «Форми співпраці сім'ї та школи щодо підвищення ефективності навчання, виховання та розвитку особистості з порушеннями розвитку»; підготовка плану роботи педагога школи з родиною учня з порушеннями розвитку щодо підвищення якості його навчання, виховання та розвитку; складання портфоліо учня (представлення схеми, переліку матеріалів, наочного матеріалу)	оцінка - 3	
Тема 5. Використання інноваційних технологій навчання, виховання, розвитку та корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими потребами	Лекція, практичне заняття-гра «Творча майстерня»	Гавриць С., Григоренко є. Інформаційні технології у навчальній діяльності учнів допоміжної школи//Дефектолог. 2009. № 11. С. 18 – 20. Шевчук, Л.Е. Интегрированное обучение учащихся с особенностями развития в общеобразовательном учреждении [Текст] // Дефектология. 2004. № 6. С. 28 - 31.	(8 годин) Опрацювання літературних джерел, матеріалів дистанційного навчання; підготовка вправ та завдань для використання на практиці у процесі упровадження певного виду технології; складання сценарію-плану роботи у малих групах (демонстрування розроблених наочних матеріалів щодо використання	Максимальна оцінка – 5	Один тиждень

		Шматко, Н. Д. Для кого может быть эффективным интегрированное обучение [Текст]// Дефектология. 1999. № 1. С. 41-46. № 2. С. 49 - 56. Якса Н. В. Корекційна педагогіка : метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. 188 с.	певної технології, арт-терапевтичних методів у роботі з учнями з порушеннями розвитку)		
Модуль 4. Тема 1. Професійний розвиток спеціального педагога	Лекція-диспут, практичне заняття	Волошина О.В. Підготовка майбутніх учителів до інклюзивних форм роботи як нагальна потреба сучасної школи // Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. Теоретичний та науково-методичний часопис. Том 1. Рівне, 2010. С. 253-258. Романчак Ж.І. Організаційно-методичні умови професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі//Наша школа. 2014. № 4. С. 33 – 37.	(8 годин) Опрацювання педагогічної та психологічної літератури, накреслення індивідуального плану-схеми саморозвитку педагога; підготовка власних запитань за змістом лекції, виокремлення основних проблем сьогодення щодо саморозвитку педагога	Максимальна оцінка – 3	Один тиждень
Тема 2. Передовий досвід спеціального навчання осіб з особливими	Лекція, практичне заняття	Волошина О.В. Підготовка майбутніх учителів до інклюзивних форм роботи як	(8 годин) Вивчення передового педагогічного досвіду, проведення бесід	Максимальна оцінка – 3	Один тиждень

<p>освітніми потребами. Видатні дефектологи та спеціальні педагоги та їх внесок у розвиток спеціальної педагогіки.</p>		<p>нагальна потреба сучасної школи // Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. Теоретичний та науково-методичний часопис. Том 1. Рівне, 2010. С. 253-258. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-канадський досвід): матеріали Міжнародної конференції/за ред. В.І.Бондаря, Р.Петришина. К.: Наук. Світ, 2004.200 с</p>	<p>та анкетування учителів-практиків, підготовка результатів опитування респондентів у формі повідомлення</p>		
<p>Тема 3. Сучасні системи освіти осіб з порушеннями розвитку</p>	<p>Лекція, практичне заняття</p>	<p>Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні// «Дефектологія». 2004. № 2. Мартинчук О.В. Генезис дослідницьких підходів до визначення поняття «освітня інтеграція дітей з психофізичними порушеннями // Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор: Матеріали міжнародної науково-</p>	<p>(8 годин) аналіз сучасних систем корекційно-розвивальної роботи з учнями з різними видами нозологій, вивчення зарубіжного досвіду спеціальної освіти; укладання виписок; підготовка виступу на означену тему</p>	<p>Максимальна оцінка – 5</p>	<p>Один тиждень</p>

		практичної конференції. Ялта (21-22 березня 2013 року). – Ялта: РВНЗ КГУ, 2013. – Ч. 1. – С. 265-270.			
6. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – екзамен. Максимальна оцінка – 100 балів. Участь в роботі впродовж семестру – 50 балів. Екзамен – 50 балів.				
Вимоги до письмової роботи	Ви повинні виконати контрольну роботу, що включає низку завдань, які демонструють отримані знання з курсу.				
Практичні заняття	50 балів				
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання практичних завдань, участь у підготовці нестандартних практичних занять та високий рівень пізнавальної активності, систематичне відвідування лекційних та практичних занять, наявність конспекту лекцій.				
7. Політика курсу					
<p>Неприпустимі плагіат та списування.</p> <p>Основною умовою виступає демонстрування відповідного рівня знань навчального матеріалу, поданого на лекційних заняттях, наявність зошита практичних робіт студента, у яких виконано не менше як 60 % поставлених завдань різних рівнів.</p> <p>Однією з вимог є відповідальне ставлення до виконання завдань самостійної роботи, опрацювання необхідної інформації, літературних джерел, тестових та інших завдань, викладених у дистанційній формі або безпосередньо під час заняття.</p> <p>Якщо студент пропустив і не відпрацював більше 50% занять, він не буде допущений до складання екзамену.</p>					
8. Рекомендована література					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Баєва Т.Ф. Корекційна педагогіка як галузь педагогічної науки // Освіта Донбасу. 2011. № 2 (145). С. 57 – 65. 2. Волошина О.В. Основи корекційної педагогіки. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2012. 168 с. 3. Волошина О.В. Відхилення у поведінці учнів загальноосвітніх навчальних закладів як психолого-педагогічна проблема // Наукові записки. Серія: педагогіка і психологія. Державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Випуск 29. Вінниця, 2009 . С. 246-251. 4. Волошина О.В. Підготовка майбутніх учителів до інклюзивних форм роботи як нагальна потреба сучасної школи // Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. Теоретичний та науково-методичний часопис. Том 1. Рівне, 2010. С. 253-258. 5. Волошина О.В. Корекційна робота з дітьми з синдромом дефіциту уваги як нагальна потреба сучасної школи// Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. Випуск 32.Вінниця, 2010. С. 257-261 6. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: [навчально-методичний посібник] / Л.Б. Люндквіст, В.В. Бурлака, А.Г. Шевцов [та ін.]. К.: Герб, 2007. 288 с. 7. Гаврись С., Григоренко є. Інформаційні технології у навчальній діяльності учнів допоміжної школи//Дефектолог. 2009. № 11. С. 18 – 20. 8. Давидюк М.О. Корекційна педагогіка: Хрестоматія. Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2011. 205 с. 9. Дегтяренко Т.М., Вавіна Л.С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: навчальний посібник. Суми: ВТД 					

- «Університетська книга». С. 33-64.
10. Данієлс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів / Е. Данієлс, К. Стаффорд. Львів: Тов-во «Надія», 2002. С. 37-54.
  11. Дефектологічний словник: навч. пос./За ред. В.І.Бондаря, В.М. Синьова. К.: «МП Леся», 2011. 528 с.
  12. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред.. В.Г.Кремень. К.: Хрінком Інтер, 2008. 1040 с.
  13. Закон України «Про загальну середню освіту» //Відомості Верховної Ради України. 1999. № 28.
  14. Закон України «Про освіту». Електронний ресурс. Режим доступу: https://urist-ua.net/закони/про_освіту/
  15. Ілляшенко Т.Д. Аномальна дитина в школі / Т.Д. Ілляшенко, Н.М. Стадненко. Київ, 1995. 199с.
  16. Конституція України : Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. К. : Преса України, 1997. 80 с.
  17. Концепція Нової Української Школи. Ел. ресурс. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
  18. Краснова Н. П. Аналіз проблем ділового спілкування в соціально-педагогічній літературі// Соціальна педагогіка: теорія та практика.2012. № 4. С. 86-94.
  19. Концепція спеціальної освіти осіб з особливостями психофізичного розвитку в найближчі роки та на перспективу / Академія педагогічних наук. Інститут дефектології / За ред. В. І. Бондаря, Л. С. Вавіної. К., 1996. 36 с.
  20. Липа В. Основы коррекционной педагогики. Донецк: Лебідь, 2002. 327 с.
  21. Луцько К.В. Концепція Державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами // Дефектологія. 1999. № 4.
  22. Мартинчук О.В. Генезис дослідницьких підходів до визначення поняття «освітня інтеграція дітей з психофізичними порушеннями // Тенденції розвитку вищої освіти в Україні: європейський вектор: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Ялта (21-22 березня 2013 року). – Ялта: РВНЗ КГУ, 2013. – Ч. 1. – С. 265-270.
  23. Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.12.2005 р. за № 691 «Про створення умов щодо забезпечення права на освіту осіб з інвалідністю»
  24. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
  25. Основные принципы инклюзии. Иллюстрация [Электронный ресурс] // Сайт Региональной Общественной Организации Инвалидов (РООИ) «Перспектива». М., 2005. Режим доступа: <http://obrazovanie.perspektivainva.ru/?612>.
  26. Основы коррекционной педагогики : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / А. Д. Гонеев, Н. И. Лифинцева, Н. В. Ялпаева ; под. ред. В. А. Слостенина. 2-е изд., перераб. М. : Изд. центр «Академия», 2002. 270 с.
  27. Пантонюк Т., Невмержицька О., ПантонюкМ. Основы корекційної педагогіки: Навчально-методичний посібник. 2-ге видання, доповнене і перероблене. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2009. 324 с.
  28. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку / Міністерство освіти і науки України 15.09. 2008 № 852 // Дефектологія. 2009. № 3 (27). С. 11 – 20.
  29. Про затвердження Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу- інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку : наказ / Міністерство освіти і науки України 15.09. 2008 № 852 // Дефектологія. 2009. № 3 (27). С. 10.
  30. Психологічна енциклопедія /авт.- упоряд. Степанов О. М. К. : «Академвидав», 2006. 424 с.
  31. Реабілітаційний супровід навчання неповносправних дітей: методичний посібник/ Укл.: А. Луговський, М. Сварник, О. Падалка. Львів: Колесо, 2008. 144 с.
  32. Педагогічний словник / За ред. М.Д. Ярмаченка. К.: Педагогічна думка, 2001. 516 с.
  33. Пихтіна Н. П. Основы педагогической техники [Текст]: навч. посібник [Текст].Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2013. 316 с.
  34. План дій щодо запровадження інклюзивного навчання у дошкільних, загальноосвітніх та

- позашкільних навчальних закладах на 2009–2012 рр.
35. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами : навчально-методичний посібник у 9 книгах. Книга 1. Інклюзивна освіта: вибір батьків/ за заг. ред. Колупасвої А.А. К. : ТОВ ВПЦ «Літопис-XX». 2010. 70 с.
  36. Ратнер Ф.Л. Интегрированное обучение детей с ограниченными возможностями в обществе здоровых детей / Ф.Л. Ратнер, А.Ю. Юсупова. М.: Владос, 2006. 175 с.: ил.
  37. Романко І. Комунікативна взаємодія вчителя й учнів як спосіб міжособистісних стосунків у навчально-виховному процесі // Українська мова і література в школі. Київ, 2012. № 7. С. 54 – 57.
  38. Романчак Ж.І. Організаційно-методичні умови професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі//Наша школа. 2014. № 4. С. 33 – 37.
  39. Служинська З. Спадковість людини. Львів: Галицька видавнича спілка, 2012. 365с.
  40. Саламанская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7-10 июня 1994г. К., 2000. 21 с.
  41. Синьов В.М. Основи дефектології: Навч. посібник / В.М. Синьов, Г.М. Коберник. К.: Вища шк., 1994. 143 с.
  42. Синьов В. Нова стратегія розвитку корекційної педагогіки в Україні. / В. Синьов, А. Шевцов. «Дефектологія». 2004. № 2.
  43. Социально-педагогическая интеграция. Первые шаги: толерантность - объединяем усилия. М.: Теревинф, 2001. 140 с.
  44. Софій Н. Філософія інклюзивної освіти // Інклюзивна освіта: стан і перспективи розвитку в Україні. Науково-методичний збірник до Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ, 2007. С. 7 -14.
  45. Спеціальна педагогіка: Понятійно-термінологічний словник / АПН України; Інститут спеціальної педагогіки; Луганський держ. педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка / В. І. Бондар (голов. ред.).Луганськ: Альма-матер, 2003. 436 с.
  46. Специальная педагогика. / Под ред. Н.М. Назаровой. М. «Академия», 2000. 519 с.
  47. Специальная педагогика: в 3 т.: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / под ред. Н.М. Назаровой. Т. 3: Педагогические системы специального образования. М.: Издательский центр «Академия», 2008. 400 с.
  48. Спеціальна педагогіка : понятійно-термінол. слов. / за ред. В. І. Бондаря. Луганськ : Альма-матер, 2003. 436 с.
  49. Синьова Є.П. Життєвий шлях особистості - сучасника епохи. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія. Випуск 15. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Внесок наукових шкіл НПУ імені М.П. Драгоманова у розвиток світової та вітчизняної дефектології", присвяченої 175 річниці НПУ імені М.П. Драгоманова та 70-річчю від дня народження академіка В.М. Синьова. Київ, 2010. С. 3-4.
  50. Синьов В.М., Коберник Г.М. Основи дефектології: Навч. посібник К.: Вища шк., 1994.143 с.
  51. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-канадський досвід): матеріали Міжнародної конференції/за ред. В.І.Бондаря, Р.Петришина. К.: Наук. Світ, 2004.200 с
  52. Фуряева, Т. В. Интеграция особых детей в общество // Педагогика. 2006. № 7. С. 29 - 38.
  53. Хитрюк В.В. Основы инклюзивного образования [Электронный ресурс] : учеб.метод. комплекс / В.В. Хитрюк, Е.И. Пономарёва. – Барановичи: РИО БарГУ, 2014. (Электронная книга). 372 с.
  54. Холковська І.Л. Корекційна педагогіка. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2007.328 с.
  55. Шевчук, Л.Е. Интегрированное обучение учащихся с особенностями развития в общеобразовательном учреждении [Текст] // Дефектология. 2004. № 6. С. 28 - 31.
  56. Шматко, Н. Д. Для кого может быть эффективным интегрированное обучение [Текст] / Н. Д. Шматко // Дефектология. 1999. № 1. С. 41-46. № 2. С. 49 - 56.
  57. Якса Н. В. Корекційна педагогіка : метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. 188 с.

